

Adroddiad i'r:	Cyngor
Dyddiad y Cyfarfod:	10 Ebrill 2018
Aelod Arweiniol:	Y Cyngorydd Mark Young, Aelod Arweiniol Safonau Corfforaethol
Awdur yr Adroddiad:	Steve Price, Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd
Teitl:	Hyfforddiant a Datblygu Aelodau

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am faterion hyfforddiant aelodau.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Lluniwyd yr adroddiad hwn i hwyluso trafodaeth ar hyfforddiant a datblygu aelodau a nodi hyfforddiant 'gorfodol'.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Argymhellir bod y Cyngor yn trafod hyfforddiant a datblygu aelodau ac yn amlinellu ei ymagwedd mewn perthynas â hyfforddiant gorfodol a dewisol a chosbau posibl am beidio â mynychu hyfforddiant 'gorfodol'.

4. Manylion yr Adroddiad

- 4.1 Yn dilyn adborth gan aelodau ar ôl etholiadau 2008, nodwyd bod y rhaglen hyfforddiant gychwynnol ar gyfer y Cyngor newydd yn annigonol, tra bod aelodau yn 2012 o'r farn bod gormod o hyfforddiant yn cael ei gynnig ar ddechrau'r Cyngor hwnnw. O ganlyniad, mae'r hyfforddiant sydd wedi'i ddarparu ers etholiadau 2017 wedi'i anelu i fod rhywle yn y canol rhwng y ddwy raglen flaenorol o ran dwyster a chwmpas.
- 4.2 Yn ystod dyddiau ac wythnosau cyntaf tymor y Cyngor presennol hwn, darparwyd hyfforddiant a chyflwyniadau ar y Cod Ymddygiad; TGCh (gan gynnwys y defnydd o iPads ar gyfer busnes y Cyngor); gwasanaethau'r Cyngor a llywodraethu corfforaethol; a hyfforddiant ar feysydd â rolau neu sgiliau penodol, megis cadeirio Pwyllgorau Archwilio neu ar faterion o fewn cylch gwaith Cynllunio, Trwyddedu, y Cabinet a'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol. Yn dilyn hyn, ailadroddwyd rhai o'r sesiynau a chyflwynwyd meysydd eraill i gwmpasu'r ystod o rolau a chyfrifoldebau sydd gan aelodau etholedig gyda sesiynau hyfforddiant pellach yn cael eu datblygu.
- 4.3 Yn 2014, penderfynwyd gan Cyngor blaenorol:

- bod yr holl aelodau yn gorfod mynychu'r hyfforddiant gorfodol 'cyffredinol' canlynol:
 - Cod Ymddygiad
 - Diogelu / Rhianta Corfforaethol / Amddiffyn Plant
 - Cyllid
 - Cydraddoldeb
 - Cyflwyniad (strwythur y Cyngor, Cyfansoddiad a Diogelu Data)
- Yn ogystal, penderfynodd y Cyngor y byddai'n rhaid i rai aelodau, a oedd yn ymgymryd â rolau perthnasol, fynychu hyfforddiant yn benodol i'w swyddi, yn ogystal â'r hyfforddiant gorfodol cyffredinol uchod (er byddai croeso i aelodau eraill fynychu'r hyfforddiant hyn os ydynt yn dymuno gwneud hynny).
 - Sgiliau Cadeirio (ar gyfer Cadeiryddion / Is-gadeiryddion yr holl bwyllgorau)
 - Archwilio (Cadeirio) *ar gyfer Cadeiryddion y Pwyllgor Archwilio*
 - Arweinwyr Grŵp
 - Cabinet (gan gynnwys Siarad Cyhoeddus, siarad â'r Cyfryngau)
 - Pwyllgor Cynllunio
 - Pwyllgor Trwyddedu

4.4 Mae'n ofynnol i bob aelod, dan God Ymddygiad y Cyngor, fynychu hyfforddiant Cod Ymddygiad ac mae pob aelod wedi gwneud hynny. Oherwydd pwysigrwydd y penderfyniadau a wnaed yn y Pwyllgor Cynllunio ac i sicrhau eu bod yn cael eu gwneud gan aelodau â gwybodaeth briodol am bolisïau a deddfwriaethau cynllunio, mae gofyniad y Cyngor blaenorol, sy'n nodi y dylai holl aelodau'r Pwyllgor Cynllunio gwblhau dwy sesiwn hyfforddi cynllunio'r flwyddyn, wedi'i barhau. Bydd aelodau sy'n gwrthod cydymffurfio yn cael eu cosbi ac ni fydd unrhyw aelod sydd heb gyflawni'r hyfforddiant angenrheidiol yn cael pleidleisio ar faterion cynllunio. Mae aelodau'r Pwyllgor Cynllunio unwaith eto wedi ymateb yn dda i'r gofynion hyn.

4.5 Gofynnir i'r Cyngor newydd hwn gadarnhau ei ofynion hyfforddiant 'gorfodol' ei hun ar gyfer yr holl aelodau a'r unigolion hynny â swyddi penodol. Ni osodwyd unrhyw gosb gan y Cyngor Blaenorol (ar wahân i'r Pwyllgor Cynllunio) os oedd aelod yn peidio â mynychu hyfforddiant 'gorfodol', a gofynnir i'r Cyngor egluro'r sefyllfa bresennol o ran y mater hwn.

4.6 Efallai y bydd angen ailadrodd unrhyw hyfforddiant a nodir yn 'orfodol' neu ei gynnig ar amseroedd priodol er mwyn galluogi aelodau i gyflawni eu rhwymedigaethau, ac mae'r ymrwymiad hwn o ran adnoddau yn ystyriaeth berthnasol wrth ystyried nifer y meysydd i'w gwneud yn orfodol. Fodd bynnag, mae e-ddysgu wrthi'n cael ei ddatblygu ar gyfer yr aelodau ac fe fydd ar gael yn fuan iawn ar gyfer ystod eang o fodiwlau, yn cynnwys diogelu a thrais domestig, ac fe fydd yn cynnig mynediad mwy cyfleus at gyrsiau penodol.

4.7 Mae adolygiadau datblygu personol wedi'u cynnig i'r holl aelodau a bydd yr adolygiadau hynny yn cael eu trefnu dros y misoedd nesaf ar gyfer aelodau sydd wedi'u derbyn neu sydd bellach yn dymuno eu derbyn. Mae'n bwysig nodi bod adolygiadau datblygu perfformiad yn wahanol i werthusiadau perfformiad; maent yn un ffordd o ganfod a chefnogi anghenion hyfforddiant a datblygu cynghorydd.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Nid yw'r adroddiad hwn yn cyfrannu'n uniongyrchol at y Blaenoriaethau Corfforaethol, er y bydd aelodau etholedig sydd wedi'u hyfforddi ac yn cael eu cefnogi'n briodol yn cyfrannu at berfformiad y Cyngor ar lefel strategol wrth ddatblygu polisiau a gwneud penderfyniadau.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Darperir y rhan fwyaf o'r cynllun hyfforddi gan Swyddogion y Cyngor. Nid oes angen cyllid ychwanegol i'w gynnal ond mae gofyn i Swyddogion roi o'u hamser. Mae rhai meysydd hyfforddiant yn destun hwyluso allanol a bydd angen cynnwys hyn o fewn y gyllideb hyfforddi aelodau.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

Nid oes angen asesiad ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi eu cynnal gyda'r Pwyllgor Archwilio ac eraill?

Ystyriodd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd drosolwg o'r materion a godwyd yn yr adroddiad hwn ar hyfforddiant aelodau ar 23 Mawrth 2018. Er ei fod yn ymwybodol y byddai'n rhaid i'r Cyngor bennu materion hyfforddiant gorfodol ac unrhyw gosb, roedd y Pwyllgor yn cefnogi'r cynllun hyfforddi a holodd ynghylch cael cofnodion hyfforddiant personol i bob aelod yn ogystal â rhoi mynediad at wybodaeth am destunau hyfforddiant yn y dyfodol.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae cyllideb yr Aelodau yn gwario rhy ychydig ar hyn o bryd yn 17/18 oherwydd oedi ym mhenodiad Cadeiryddion y Cabinet a Phwyllgorau yn dilyn etholiadau'r Cyngor. Y bwriad yw gwneud cais i'r nawdd hwn gael ei gario drosodd i 2018/19 er mwyn noddi pwysau costau o fewn y maes gwasanaeth yn cynnwys gofynion hyfforddiant a phenderfyniadau Adroddiad Blynyddol y Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol. Bydd adolygiad llawn o'r gyllideb yn digwydd yn ystod 2018/2019 i osod cyllideb flynyddol gynaliadwy wrth symud ymlaen.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Bwriad hyfforddiant a datblygu yw darparu aelodau â'r wybodaeth a'r sgiliau angenrheidiol i gyflawni rolau gwahanol. Heb yr hyfforddiant hwn mae mwy o risg mewn rhai meysydd o heriau llwyddiannus i benderfyniadau neu atgyfeiriadau at Ombwdsmon y Gwasanaethau Cyhoeddus, a pherfformiad gwaeth yn gyffredinol.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011